

T. Alentyeva, Doctor of Historical Sciences
Kursk State University, Kursk, Russia

THE ROLE OF THE JACKSONIAN DEMOCRACY IN FORMATION OF THE AMERICAN POLITICAL TRADITION

The article analyzes the political innovations which were created in the presidency of Andrew Jackson. In the modern America we can see such features of the political life as two-party system and the role of the political bosses, spoil-system, using different methods of the public relations, the active role of "the kitchen cabinet" in the White House, the rising influence mass-media.

Key words: democracy, USA, bipartisan system, political tradition.

УДК 94(73).091:327:930[(47+57)+(470+571)]

Т. Аністратенко, методист
Інститут післядипломної освіти КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ДОКТРИНА ТРУМЕНА 1947 РОКУ І ПРИНЦИПИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США: ПОГЛЯД РАДЯНСЬКОЇ ТА СУЧАСНОЇ РОСІЙСЬКОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ

У дослідженні висвітлюється погляд радянської та сучасної російської історіографії на зовнішньополітичну доктрину Трумена 1947 року. Стаття містить спогади дипломата В. Тарасенка про політичний портрет Гаррі Трумена.

Ключові слова: доктрина Трумена, США, зовнішня політика, історіографія.

Однією з найбільш ідеологізованих ділянок радянської історіографії була історія зовнішньої політики Сполучених Штатів Америки. Проте після розпаду СРСР відбулися суттєві зміни в суспільній свідомості і "образ ворога" пішов у минуле. Становище в історичній науці, у тому числі в американістиці, стало предметом ряду дискусій [1]. У професійних наукових виданнях щодо підходу до вивчення історії США намітилися суттєві зміни поглядів.

Так, в історіографії середини ХХ ст доктрина Трумена висвітлювалась передусім як вияв агресивної політики експансії. Доктрину активно критикували, вказували на її слабкі сторони і прогнозували, що вона не матиме майбутнього [5]. Період кінця ХХ ст характеризується появою низки узагальнюючих праць, які належали перу В.В.Журкіна, А.Е.Куніної [7;10]. Ці дослідження вже містять згадку про "національні інтереси" США та констатацію того, що така зовнішня політика пояснювалась вимогами післявоєнних років, а, отже, оновлена зовнішньополітична стратегія стала необхідністю. Російська періодична та монографічна література дещо ширше висвітлює зовнішньополітичну доктрину Трумена, її передумови виникнення, основний зміст та вплив на міжнародні відносини. У дослідників спостерігається суттєва зміна поглядів щодо доктрини, її мети й призначення. Особливо важливими є дискусії про відношення доктрини Трумена щодо початку "холодної війни". Доктрина Трумена 1947 року, на їх погляд, стала лише певним етапом, підґрунтям, декларацією щодо її виникнення. Що ж стосується безпосереднього висвітлення змісту доктрини Трумена, слід звернутися до праці М.Злобіна "Трумен" [8]. Спогади В.Тарасенка, дипломата-ветерана, колишнього заступника міністра закордонних справ УРСР, тимчасового повіреного у справах СРСР у США 1947-1949 роках так висвітлюють політичний портрет Гаррі Трумена: "Він сформував новий напрямок зовнішньої політики та дипломатії США... Отже, очевидним є те, що зовнішньополітичний курс Трумена відповідав національним інтересам США. У цілому ряді моментів він збігався з національними інтересами та інтересами державної безпеки країн західної Європи, а в широкому розумінні – з інтересами в усьому світі..." [15, с.69]. Публікації розсекречених документів російських архівів є найважливішою характеристикою пострадянської історіографії "холодної війни" [6]. Так, у 2006 році відбувся круглий стіл під назвою "Феномен "холодної війни" в міжнародних відносинах ХХ ст.: підсумки та перспективи дослідження", де розглядалося питання розвитку сучасної російської та західної історіографії "холодної війни", досліджувався стан розсекречених документів у російських та іноземних архівах, обговорювалися проблеми, що мали пріоритетне значення [9]. Печатнов В.О. у своїй статті аналізує нові збірники архівних документів та матеріалів, де визначає їх високу професійну культуру оформлення: документи опубліковано без виїмок та "незручних" місць, що раніше спостерігалось навіть у найкращих публікаціях радянського періоду [14]. У книзі Ільїнського І.М. зібрані секретні документи американських спецслужб, які відображають стратегічні плани США відносно СРСР післявоєнного періоду [4]. На думку М.Л.Вишневецького, зовнішньополітичні доктрини відіграють велику роль в діяльності будь-якої країни на міжнародній арені. Особливо важливе місце вони зайняли у дипломатичному арсеналі найпотужнішої світової держави – США [3, с.75]. С.Лавров наголошує: "У справу стосунків США та СРСР вступила ідеологія. Тому що інакше важко пояснити англо-американський лозунг "стримування" Радянського Союзу – стратегії, яка передбачала не лише блокування "експансії Москви", а й злам самої радянської системи як кінцевої мети "холодної війни" [11, с. 6]. На особливу увагу заслуговують монографії російських науковців сучасного періоду, де зображена історія холодної війни в умовах суперництва двох держав, відображено трансформацію системи міжнародних відносин, аспекти та перспективи сучасної зовнішньої політики США [2;12].

Таким чином, початком якісно нового етапу в дослідженні можна вважати опублікування нових архівних документів та залучення не досліджених раніше першоджерел з даної проблеми, здійснення узагальнюючого аналізу висвітлення доктрини як нової зовнішньополітичної програми США. Оскільки поряд із всебічним висвітленням об'єктивної характеристики доктрини Трумена, її теоретичних витоків та реалізації, є важливим вивчення впливу даної доктрини на міжнародні відносини періоду "холодної війни" в цілому.

Таким чином, початком якісно нового етапу в дослідженні можна вважати опублікування нових архівних документів та залучення не досліджених раніше першоджерел з даної проблеми, здійснення узагальнюючого аналізу висвітлення доктрини як нової зовнішньополітичної програми США. Оскільки поряд із всебічним висвітленням об'єктивної характеристики доктрини Трумена, її теоретичних витоків та реалізації, є важливим вивчення впливу даної доктрини на міжнародні відносини періоду "холодної війни" в цілому.

Список використаних джерел

1. Болховитинов Н.Н. Новые подходы к изучению истории США. // Американский ежегодник. – 1992. – М., 1993. – С.7-12.
2. Быстрова И.В. Холодная война 1945-1960 гг. – Токио-Москва-Вашингтон. – М., 2009.
3. Вишневецкий М.Л. О доктрине "американского мирового лидерства" // США. Канада: экономика, политика, идеология. – 2005. – №9.
4. Главный противник: документы американской внешней политики и стратегии 1945-1950 гг.: пер. с англ. – М., 2006.
5. Горбатов Б. "Гарри Трумэн" // Литературная газета. – 1947. – №3 (20 сентября).

6. Егорова Н.И. Новые документы по истории советско-американских отношений. 1945-1948 годы // Новая и новейшая история. – 2005. – № 4.
7. Журкин В.В. США и международнополитические кризисы. /В.В.Журкин. – М., 1975.
8. Злобин Н.В. Трумэн // Континент Париж-Москва. – 2001. – № 110.
9. "Круглый стол" в ИВИ РАН: "Феномен "холодной войны" в международных отношениях XX века: итоги и перспективы исследования" // Новая и новейшая история. – 2006. – № 6.
10. Кунина А.Е. Идеологические основы внешней политики США. – М., 1973.

11. Лавров С. 60-летие Фултона: уроки холодной войны и современность // Международная жизнь. – 2006. – № 3.
12. Мальков В.Л. Россия и США в XX веке. – М., 2009.
13. Печатнов В.О. От союза – к холодной войне: советско-американские отношения в 1945-1947 гг.: монография. – М., 2006.
14. Печатнов В.О. СССР и США в 1939-1945 годах. Новые документы / В.О. Печатнов // Новая и новейшая история. – 2005. – № 5.
15. Тарасенко В. Таємниця одного анонімного листа. Чи готувався замах на Гаррі Трумена? / В.Я.Тарасенко // Політика і час. – К., 1998. – №1. – С.66-69.

Найдійшла до редколегії 21.01.13

Т. Анистратенко, методист

Институт последипломного образования КНУ имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ДОКТРИНА ТРУМЭНА 1947 И ПРИНЦИПЫ ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКИ США: ВЗГЛЯД СОВЕТСКОЙ И СОВРЕМЕННОЙ РОССИЙСКОЙ ИСТОРИОГРАФИИ

В исследовании описывается взгляд советской и современной русской историографии на внешнеполитическую доктрину Трумэна 1947 года. Статья цитирует воспоминания дипломата В. Тарасенко относительно политического портрета Гарри Трумэна.

Ключевые слова: доктрина Трумэна, США, внешняя политика, историография.

T. Anistratenko, Methodist

Postgraduate Institute, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

TRUMAN DOCTRINE IN 1947 AND THE PRINCIPLES OF U.S. FOREIGN POLICY: VIEW OF SOVIET AND MODERN RUSSIAN HISTORIOGRAPHY

Research describes the views of Soviet and modern Russian historiography on foreign policy Truman doctrine of 1947. The article quotes memories of diplomat V. Tarasenko regarding political portrait of Harry Truman.

Key words: Truman's doctrine, USA, foreign policy, historiography.

УДК 94(73):324:070(71)"2012"

М. Бессонова, канд. іст. наук, доц.
Інститут всесвітньої історії НАН України, Київ

ВИСВІТЛЕННЯ КАНАДСЬКОЮ ПРЕСОЮ ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ ПЕРЕДВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ 2012 Р. У США

Особливостями висвітлення канадською національною пресою президентських виборів у США є більша активність англомовних видань, створення окремих рубрик та спецпроектів, використання відеозаписів.

Ключові слова: США, Канада, преса, президентські вибори.

Передвиборчі кампанії останнім часом перетворилися на головну подію політичного життя у багатьох країнах світу. При цьому, увага до виборів є актуальною не тільки у тій державі, де вони відбуваються, а й у інших, бо результати впливатимуть як на зовнішню політику, так і на міждержавні відносини. Деякі узагальнення з приводу того, як висвітлюються вибори президента США 2012 р. канадською національною пресою, представлені у даній публікації. Треба відзначити, що не зважаючи на доступність сучасних видань зарубіжної преси для дослідження їх в Україні, канадська преса поки що не є об'єктом ретельного вивчення з боку вітчизняних науковців [1; 2].

У більшості канадських видань перебіг американської президентської кампанії висвітлюється тією чи іншою мірою. При цьому, англомовні видання є більш активними, у той час, як франкомовні видання – приділяли виборам у США менше уваги. Це пов'язано, передусім, з виборами у Квебеці, які відбулися 4 вересня 2012 р. Тим не менш, з наближенням дати президентських виборів у США, франкомовна преса також почала більш детально їх висвітлювати.

Узагальнимо, що інформація про американські президентські вибори представлена у різних рубриках. Так, можна зустріти відомості про передвиборчу кампанію у США у секціях, присвячених міжнародним новинам, бізнесу, політиці. У деяких видань – створені окремі рубрики: "Американські вибори" (*L'actualité*), "Білий дім 2012" (*La Presse*), "Вибори у США" (*The Globe and Mail*), "Вибори у США 2012" (*Ottawa citizen*). Специфікою біль-

шості видань є використання матеріалів з іноземних та міжнародних агенцій та видань.

Доволі поширеною формою є ведення тематичних блогів певними авторами. Так, у *La Presse* у рубриці "Міжнародні новини" є окремий блог Річарда Хету, спеціального кореспондента, що мешкає у Нью Йорку та регулярно висвітлює події у США, останні – найчастіше пов'язані саме з перебігом виборів. У щомісячнику *L'actualité* створено спецпроект – окремий блог про президентську виборчу кампанію, який названо "США з П'єром Мартіном", посилання на який міститься на головній сторінці. Автор блогу – професор кафедри політичних наук Університету Монреалю та представник Центру американознавчих політичних та економічних досліджень. Переважна більшість публікацій з цього блогу – повторюється на сайті означеного Центру.

На окрему увагу заслуговують і спецпроекти. Проілюструвати можна кількома прикладами. Ведучий рубрики "Американські вибори" (*L'actualité*), Джонатан Трудель привертає увагу читачів закликом робити прогнози щодо результатів виборів: "Президенти США. Робіть ваші ставки!", відстежуючи їх за інтерактивними картами (даються посилання на американські сайти *CNN*, *New York Times*, *270towin.com* (сайт виборчої колегії), *RealClearPolitics* (сайт новин та різноманітних даних опитувань)).

У франкомовній *La Presse* створено відеоблог Ізабель Оді та Фредеріка Гуєро "Шляхами Міссісіпі: у США по річці", присвячений виборам американського президента (проект – є на початковій сторінці, розрахований на широке кола читачів – бо пропонує не тільки аналіз виборів, скільки своєрідне турне по кільком американ-